

Oponentský posudek diplomové práce **Jany Havlínové**

Změna okupační politiky ve správní oblasti od léta 1942 do konce roku 1943

FFUK Praha, Ústav českých dějin, 2011, 174 s. včetně příloh

Problematika okupační správy v Protektorátu Čechy a Morava nepatří k příliš frekventovaným a oblíbeným tématům diplomových prací. Proto je třeba přivítat úsilí J. Havlínové přinést v této oblasti nové poznatky, rozšířit a prohloubit dosavadní znalosti. Diplomantka vychází z premisy, že samotný průběh okupace, postupná konsolidace poměrů v okupační správě zhruba do roku 1942 včetně zahájené Heydrichovy správní reformy se již staly předmětem zájmu historiků, podstatně méně se věnovali otázkám jejich proměn v roce 1943 a zejména vytvoření Německého státního ministerstva pro Čechy a Moravu. Současně se projevuje v práci jakýsi druhý aspekt, totiž prezentace mocenského vzestupu dosavadního státního tajemníka K. H. Franka. V jeho rukou, jako německého státního ministra, se od druhé poloviny roku 1943 fakticky koncentrovala rozhodující moc jak v oblasti koncepce, tak i výkonné administrativy, resp. celkové okupační politiky.

Heuristickou základnu práce tvoří jednak archivní dokumenty, pramenné edice, dobová literatura a tisk a jednak historiografická literatura, jejíž adekvátní využití je zřejmě především v prvních dvou kapitolách. Tuto heuristickou základnu analyzovala autorka v úvodu práce, v němž také blíže vymezila téma. Samotné členění práce sleduje chronologickou osu. V první kapitole (každá z nich je ještě rozdělena na podkapitoly, což zpřehledňuje výklad událostí) J. Havlínová přibližuje postupné budování okupační moci s akcentem na měsíční existenci vojenské správy. V této souvislosti bych chtěl připomenout, že by bylo vhodné třeba někdy v budoucnu provést srovnání s činností vojenské správy v Říšské župě Sudety na podzim roku 1938 (k tomu viz studie S. Bimana, in: Historie okupovaného pohraničí 1938-1945, sv. I, UJEP, Ústí nad Labem 1998, s. 72-137). Obraz budování okupační správy ještě doplňuje pohled na protektorátní správu a jejich vzájemný vztah. Následující kapitola s patřičným vhladem zachytila peripetie kolem Heydrichovy správní reformy, jejímž cílem bylo odstranit dvojkolejnost správy, zefektivnit její výkonnost. Třetí kapitola, nazvaná Nástup K. H. Franka k moci a proměny okupační politiky, tvoří nejpřínosnější, byť nerozsáhlou, část diplomové práce. V celém přístupu autorky k dané problematice je třeba pozitivně ocenit, že události v protektorátu logicky vztahuje k širším souvislostem daného vývoje, především k situaci na válečných frontách a v tomto konkrétním případě na frontě východní. V obsažné črtě zachytila také na základě dobového tisku reakce české, resp. protektorátní společnosti na porážku nacistů u Stalingradu a její dopad na nadcházející události. Snad i v tom lze spatřovat příčinu

odkládání vydání výnosu A. Hitlera o zřízení německého státního ministerstva až na léto 1943. Autorka také zmiňuje povýšení K. H. Franka do hodnosti SS- Obergrupennführera (nelze psát o jmenování do funkce, ale povýšení do hodnosti s. 122) ve druhé polovině června 1943. Zdá se, že na tomto aktu měl zásluhu v první řadě H. Himmler a celý proces je možné chápat jako systematické posilování moci SS v hitlerovském Německu a tím také v okupovaných zemích. V tomto smyslu se také výstižně vyjádřil doc. Kliment (s. 128), když řekl, že „dojde k posílení SS a policie v protektorátu vůbec“.

V závěru svého posudku bych chtěl napsat několik připomínek a poznámek. Autorka používá v překladu např. NSDAP Národně socialistická..., podle mého názoru je výstižnější překlad Nacionálně socialistická. Ve stručných medailóncích funkcionářů a představitelů nacistického Německa v poznámkovém aparátu chybějí odkazy, resp. uvedení zdroje informací. V textu jsem našel i drobné pravopisné chybičky např. s. 121: Frank si ztěžoval, shromáždění v lázních Karlova Studánka se nekonalo v dubnu 1944, ale 28. – 30. 3. 1944. V rozboru použité literatury oprávněně kriticky píše o knize M. Moulise a D. Tomáška Život plný nenávisti, je proto s podivem, že nepoužila také jejich publikaci K. H. Frank. Vzestup a pád karlovarského knihkupce. Praha, Epoque, 2003.

Závěr: Diplomová práce Jany Havlínové Změna okupační politiky ve správní oblasti od léta 1942 do konce roku 1943, přes uvedené drobné poznámky a připomínky, svým zpracováním a obsahem splňuje požadovaná odborná kritéria diplomové práce, a proto uvedenou práci doporučuji k obhajobě.

V Praze 29. srpna 2011

PhDr. Jan Gebhart, DSc.